

Dr. Arnold G. Fruchtenbaum

**ARIELOV KOMENTAR NOVOGA
ZAVJETA**

**JAKOVLJEVA POSLANICA
PETROVE POSLANICE & JUDINA
POSLANICA**

Dr. Arnold G. Fruchtenbaum

**ARIELOV KOMENTAR NOVOGA
ZAVJETA**

JAKOVLJEVA POSLANICA

Effretikon, 2013.

Izvornik: (The Epistle of James) *THE MESSIANIC JEWISH EPISTLES*

ISBN 0-914863-11-8

Izdavač: *Ariel Ministries*, Tustin, California

Dr. Arnold G. Fruchtenbaum

Izdavačka prava © 2013. za hrvatsko izdanje:

Ariel Ministries, Tustin, California

Tiskano s dopuštanjem izdavača

Internet: www.madzar.ch

Vlastita naklada.

Nakladnik: Zlatko Madžar

Prijevod s engleskoga: Hrvoje Hrženjak

Prijelom i naslovnica: Zlatko Madžar

Lektura i korektura: Ivana Balint-Feudvarski (Jakovljeva poslanica)

Anton Žagar (Petrove poslanice & Juda)

ISBN 978-953-55337-8-8

Biblijski tekstovi u ovom izdanju potječu iz Biblije, u prijevodu

Kršćanske sadašnjosti.

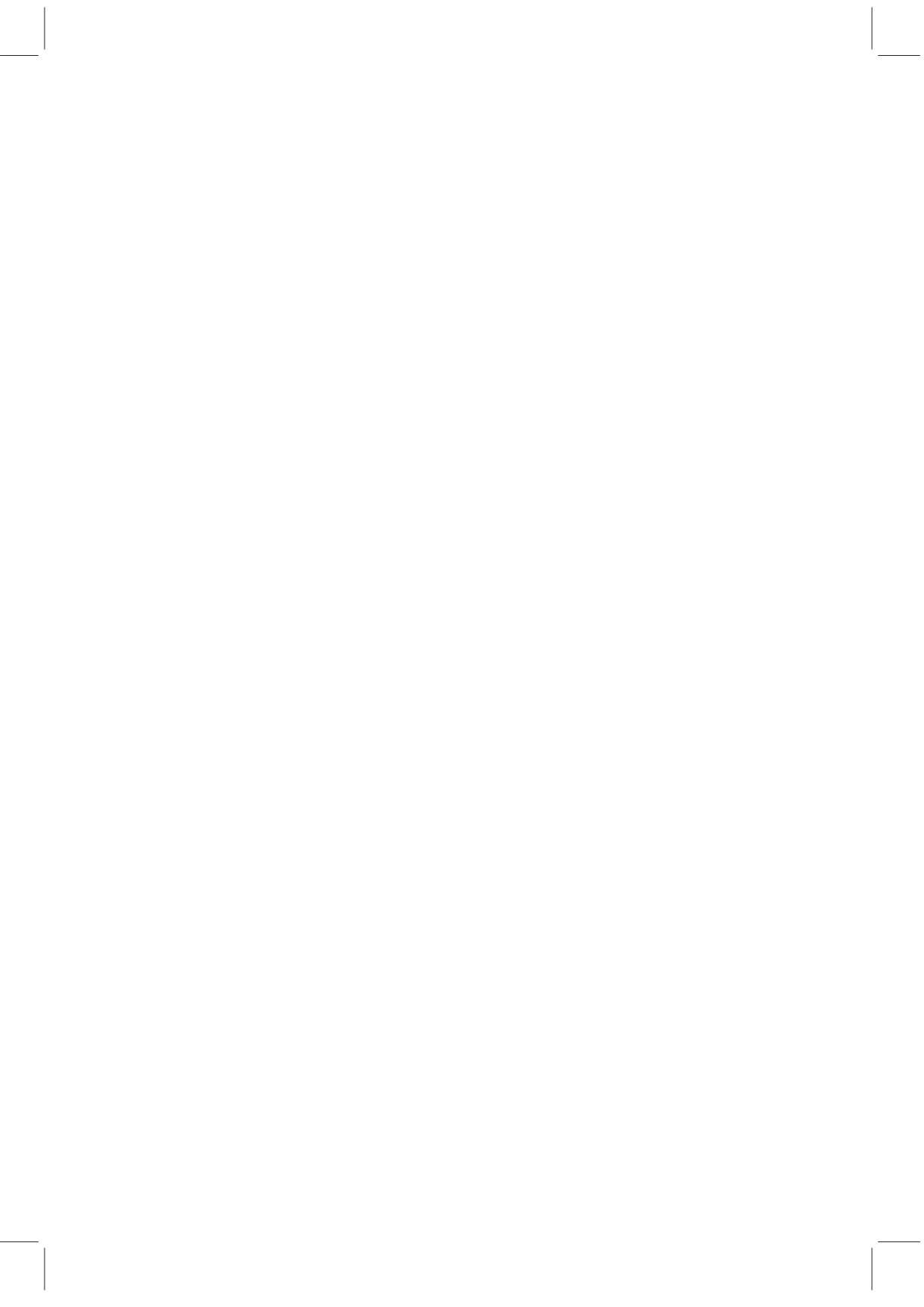
Tisak: Pavleković, Dubrovnik, Hrvatska

Predgovor

Dr. Arnold G. Fruchtenbaum svjetski je poznat i cijenjen biblijski učitelj. Na hrvatskome govornom području poznat je po knjigama: *Isus je bio Židov*, *Mesijin život*, *Mesijinim stopama*, *Suci & Ruta* i *Zakon i zakonitost*. Već dugi niz godina dr. Fruchtenbaum radi na komentaru cjelokupne Biblije, kao i obično, sa židovske točke gledišta.

Jakovljeva, Petrove i Judina poslanica je dio takozvanih *mesijansko-židovskih poslanica*, koje u američkom izdanju tvore jednu knjigu. Autoru je uspjelo detaljno razjasniti židovsku pozadinu poslanica koju drugi komentatori Biblije nažalost izostavljaju. Komentari Dr. Fruchtenbauma ključ su do potpunijeg razumijevanja poslanica te židovskog načina razmišljanja. Želim svim korisnicima ovih praktičnih i razumljivih komentara Božji blagoslov prilikom studiranja poslanica.

- Zlatko Madžar, nakladnik

Sadržaj

1. Uvod – 1:1	9
2. Ustrajnost vjere – 1:2-18	21
3. Uloga Božje riječi – 1:19-27	35
4. Pristranost – 2:1-13	45
5. Vjera se dokazuje djelima – 2:14-26	57
6. Vlast nad jezikom – 3:1-18	81
7. Opasnost prijateljstva sa Svijetom – 4:1-12	95
8. Upozorenje u svjetlu nadolazećeg Suda - 4:13-5:6	105
9. Kako živjeti dok se Gospodin ne vrati—5:7-20	113

1.

Uvod – 1:1

Jakov, sluga Boga i Gospodina Isusa Krista, dvanaesterim plemenima, rasijanim među poganima, pozdrav.

Druga od pet mesijanskih židovskih poslanica pripada Jakovu. Poput poslanice Hebrejima, ova knjiga govori o prvom glavnom problemu: progonu. Kao i u poslanici Hebrejima, orijentira se na publiku Židova vjernika, ali, za razliku od poslanice Hebrejima, njena publika se nalazi drugdje. Jakovljevu poslanicu napisao je židovski vjernik u Obećanoj zemlji za židovske vjernike koji se nalaze izvan zemlje. Poslanicu Hebrejima je napisao Židov izvan zemlje za židovske vjernike u zemlji. Mnogi pisci komentara jasno vide autorovu židovsku pozadinu i mesijansku teologiju koje su utkane u poslanicu. Na primjer, Moo piše:

Vrlo je istaknuta židovska atmosfera knjige. Naime, stalno se poziva na Stari zavjet i židovska učenja, stil pisanja na mjestima odražava i “poslovičnu” prirodu židovske tradicije i osuđujuće propovijedanje proroka. Mjesto sastajanja crkve naziva se sinagogom (2:2), a glavno židovsko načelo, odnosno Božje jedinstvo, posebice se spominje (2:19). S druge strane, poslanica daje malo dokaza o razvijenoj i samosvjesnoj kršćanskoj teologiji. Sve to sugerira da je autor knjigu napisao u ranije vrijeme i u židovskom kontekstu, te da je htio održati dobre odnose s judaizmom. Način na koji Isusova učenja potpuno prožimaju pismo, iako se ne citiraju izravno, također bi bio prirodan za nekoga Jakovljeve pozadine. Konačno, Jakovljev položaj vođe glavne crkve židovskih kršćana u Jeruzalemu odlično bi ga kvalificirao da uputi autoritativan ukor “dvanaesterim [rasijanim] plemenima”.¹

¹ Moo, Douglas J., *The Letter of James: An Introduction and Commentary (Tyndale New Testament Commentaries)* (Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1985), str. 22-23.

Iz sadržaja samog pisma možemo saznati nešto o ljudima kojima je napisano. Prvo, gotovo je sigurno da su čitatelji Židovi. Pismo je u tolikoj mjeri protkano duhom i slikovitim izlaganjem Starog zavjeta i judaizma da mora odražavati čitateljevu pozadinu, kao i autorovu.

Na primjer, Jakovljevo korištenje ženskog roda “preljubnice” (*moichalides*) u 4:4 ne bi imalo smisla nekome tko dobro ne poznaje tradiciju Starog zavjeta koja povezuje savez između Boga i naroda s bračnim odnosom.

Slično tome, jednostavan i ničim objašnjen način na koji Jakov govori o “zakonu” pretpostavlja da su njegovi čitatelji dobro upoznati s tim zakonom i da ne dvoje o njegovoj važnosti za njih. Još jedan pokazatelj židovske publike je i upotreba mono-teističkog priznanja kako bi se sažela “doktrina” (2:19) te upotreba riječi “sinagoga” u 2:2.

Židovska publika koja se podrazumijeva u pismu u skladu je s Novim zavjetom i ranokršćanskim portretom Jakova kao onoga koji je služio među “obrezanima” (Gal 2:9).²

John MacArthur dalje objašnjava:

Prepoznatljiv židovski karakter poslanice u skladu je sa slikom o Jakovu koja je dana u Djelima 15 i 21. Jakovljeva poslanica sadrži četiri izravna citata iz Starog zavjeta i više od četrdeset aluzija na Stari zavjet. Također, Jakov se izražava tipičnim starozavjetnim načinom, započinjući u prvom stihu referencom na dvanaestora plemena rasijana među poganima. Jakov opisuje evanđelje kao “Zakon slobode” (2:12). Mjesto sastanka svojih čitatelja opisuje koristeći grčku riječ transliteriranu kao “sinagoga” (2:2). U 4:4 koristi čestu starozavjetnu figuru preljuba kako bi opisao duhovno otpadništvo. U 5:12 osuđuje se tadašnje židovsko zloupotrebavanje prisezanja. Ilija, istaknut lik iz Starog zavjeta, pojavljuje se kao primjer moći pravedničke molitve (5:17-18). Važne ličnosti Starog zavjeta kao što su Abraham, Rahaba i Job također se pojavljuju u poslanici. Jakov je jedini pisac Novog zavjeta koji koristi sasvim starozavjetan naziv za

² Isto, str. 30.

Boga: “Gospodin nad vojskama”. (Pavao spominje taj naziv jedino u citiranju Izaije u Rimljanima 9:29).³

A. Autor

Autorovo ime u engleskim se Biblijama javlja kao *James*. Međutim, to je samo poengležen oblik. Njegovo pravo ime u grčkom tekstu je Jakov, isto kao Jakov iz Postanka. Kako se Jakovljevo ime pretvorilo u “*James*”? Prijelaz je išao ovako: Na hebrejskom, Jakov je *Yaakov*. Budući da je Novi zavjet napisan na grčkom, a grčki nema glas za slovo “y”, hebrejsko “y” se promijenilo u grčko “i”. Stoga mu je na grčkom ime *Iakobos*⁴ (na isti način kao što je *Yeshua*, hebrejsko ime za “Isusa”, postalo *Ieious* na grčkom). Međutim, engleski oblik nije proizišao izravno iz grčkog, već iz latinskog. Kada je njegovo ime prevedeno na latinski, u početku je bilo slično grčkom obliku *Iakobus*. No, razvojem latinskog jezika, latinski *Iakobus* prešao je u drugi latinski oblik *Jacobus*. Daljnjim razvojem jezika, “b” se promijenilo u “m” i ime mu je bilo *Jacomus*. Konačno, latinski *Jacomus* postao je engleski *James*.

Jakov je bilo popularno židovsko ime: više ljudi u Novom zavjetu je imalo to ime, uključujući i dvojicu od dvanaestorice apostola. Jakov koji je napisao ovu knjigu bio je Isusov polubrat, jer je imao istu majku, ali ne istog oca. Josip je bio biološki otac Jakova, ali samo očuh Isusu. Ovaj polubrat se spominje kao Isusov polubrat u Mateju 13:55, Marku 6:3 i Galaćanima 1:19. Tijekom Isusova života, Jakov je bio nevjernik kao i ostala Isusova polubraća (Iv 7:2-5). Postao je vjernikom tek nakon uskrsnuća. Iako se uskrsnuli Isus pokazao Jakovu, to nije bilo zabilježeno ni u jednom od četiri Evanđelja. Međutim, spominje ga Pavao u Prvoj poslanici Korinćanima 15:7. To iskustvo mu je donijelo spasenje i stoga je Jakov postao svjedokom uskrsnuća. Budući da je vidio uskrslog Mesiju, postao je apostol druge kategorije. Postojale su dvije kategorije apostola. Prva

³ MacArthur, John Jr., *The MacArthur New Testament Commentary: James* (Chicago: Moody Press, 1998), str. 3.

⁴ Ovaj fenomen nije jedinstven slučaj. U engleskome, hebrejsko “y” postalo je “j”. Tako je Yaakov postao Jacob, Yerushalayim je postao Jerusalem itd. Baš kao što grčki nema glas “y”, hebrejski nema glas “j”.

kategorija je bila zatvorena apostolska grupa od dvanaest ljudi. Da bi se kvalificirali, morali su biti uz Isusa od vremena kada ga je Ivan krstio, pa sve do Njegovog uzašašća (Dj 1:21-22). Vrlo malo ih se kvalificiralo, a u Djelima apostolskim 1, kada su apostoli htjeli naći zamjenu za Judu, samo su dvojica (Barsaba/Just i Matija) imali te predispozicije. Postojala je i druga kategorija apostolstva. Za nju je samo trebalo biti svjedokom Mesijinog uskrsnuća (1. Kor 9:1), odnosno uvjet nije bio da ga se slijedilo od vremena Ivanova krštenja. Pavao i Barsaba bili su kvalificirani za apostole, kao i Jakov. Jakov je priznat kao apostol u Poslanici Galaćanima 1:19. Kasnije je postao i prvim pastorom jeruzalemske crkve (Dj 15:13-21; Dj 21:17-26).

Jakovljeva istaknutost postaje očitom u raznim odlomcima. Na primjer, u Djelima 12:17, Petar je čudesno pušten iz zatvora. Nadalje, Petar je rekao molitvenoj grupi u Markovom domu da "kažu Jakovu", jer je Jakov bio vođa jeruzalemske crkve. Bilo je nužno da Jakov zna za Petrovo oslobođenje. Zatim u Djelima 15:13-21, Jakov je izdao presudu Jeruzalemskog vijeća koja se ticala položaja pogana u kršćanskoj vjeri.

Kasnije u istom poglavlju, u Djelima 15:22-29, objavio je pismo o kršćanstvu pogana, istaknuvši njihove slobode, ali i zatražio da se suzdrže od određenih običaja. Još malo kasnije, u Djelima 21:17-26, kada je Pavao posjetio Jeruzalem zadnji put prije nego što je bio uhićen, prvo se javio Jakovu. Jakov se također ističe u poslanici Galaćanima 2:12.

Tu su njegovo ime koristili judaisti u Antiohiji koji su rekli židovskim vjernicima da ne objeduju s neobrezanim poganskim vjernicima. Iako to nije bilo Jakovljevo djelo, judaisti su iskoristili njegovo ime kako bi zastrašili te židovske vjernike. Prema Prvoj poslanici Korinćanima 9:5, Jakov je bio oženjen. Djela apostolska ne bilježe Jakovljevu smrt, ali ostali stari izvori bilježe. Jedan izvor je bio Josip Flavije, židovski povjesničar iz prvog stoljeća. Josip Flavije je stavio Jakovljevo vrijeme smrti između vladavina dva rimska prokuratora u Judi. Fest, iz Djela apostolskih, umro je na dužnosti 61. g. poslije Krista. Nekoliko mjeseci poslije, 62. g., postavljen je novi prokurator, Albinus. Budući da nije stigao sve do 62. g. poslije Krista, dosta je mjeseci prošlo od smrti jednog prokuratora i dolaska njegove

zamjene. Veliki svećenik je u to vrijeme bio Ananija, sin Anana. Bio je to onaj Anan koji se nalazi i u Evanđeljima, isti Anan koji je uključen u Isusove kušnje.

Sin Ananov optužio je Jakova za kršenje zakona, te je naredio da ga se kamenuje. Tada je Josip Flavije zabilježio Jakovljevo kamenovanje, a zatim dao zanimljiv komentar. Josip Flavije je prikazao Jakovljevu smrt kao jedan od razloga zašto je Bog dopustio uništenje Jeruzalema i Hrama.

Zanimljivo je da je baš Flavije to povezo, jer se izjašnjavao kao farizej, a ne vjernik. Međutim, Jakovljeva pobožnost bila je dobro poznata, te je Flavije smatrao kako je nepravedna Jakovljeva smrt jedan od razloga zašto je Jeruzalem uništen. Dva ostala izvora, Hegezip i Euzebije, daju još više detalja koji se tiču Jakovljeve smrti. Oni su zabilježili da je u Jeruzalemu Jakov bio i među nevjernim Židovima poznat kao Jakov pravedni. Nadalje, u vrijeme Jakovljeva uhićenja, Ananija mu je dao izbor: ako bude stao na zidine grada i odrekao se vjere u Isusa, neće ga kamenovati do smrti. Jakov je pristao. Zatim su ga doveli do jeruzalemskog zida. Kada se židovska masa okupila, Jakov je počeo propovijedati evanđelje. Ananija se naljutio i gurnuo ga sa zida. Tako su ga oni ispod zida kamenovali do smrti. Kao što je već rečeno, Jakovljeva pobožnost bila je dobro znana. Budući da je provodio puno vremena moleći se na koljenima, često su ga zvali "devina koljena". Deva se podigne na koljena prije no što stane na noge, te se prvo spusti na koljena prije no što legne. Zbog toga su koljena deve postala široka, nezgrapna i grbava. Prema tradiciji, Jakov je provodio toliko vremena moleći se na koljenima da su ona postala slična devinima. Hegezip je napisao:

Nije pio vina i fermentirana pića, te se suzdržavao od jedenja mesa i životinjskih proizvoda. Žilet nikada nije dirao njegovu glavu, nije se mazao uljima te se nikada nije kupao u javnoj kupelji... Imao je naviku sam ulaziti u hram, a često ga se moglo naći na koljenima kako zagovara oprostjenje za ljude. Zbog toga su mu koljena poprimila oblik devinih kao posljedica navike klečanja pred Bogom.⁵

⁵ Eusebius, Ecclesiastical History 2:23.

Moo daje precizan sažetak o onome što se zna o Jakovu izvan Svetih pisama:

Ovaj Jakov je postao popularan i poštovan lik prve crkve, pogotovo među židovskim kršćanima. Postavili su ga za prvog “biskupa” Jeruzalema te nazvali “pravednim” zbog njegova vjerovanja u zakon i stalnosti molitve. Puno naših informacija o Jakovu dolazi od Hegezipova opisa Jakovljeve smrti, kao što je Euzebije zabilježio. Govori nam da su pismoznanci i farizeji kamenovali Jakova jer se nije htio odreći odanosti Isusu. Ovaj opis Jakovljeve smrti neovisno je potvrdio Josip Flavije (Ant. xx.9.1.), što je još jedan razlog da je smjestimo u 62. godinu poslije Krista. Međutim, većina ostalih Hegezipovih izvještaja, koji pokazuju Jakova kao revnog zagovornika zakona, legendarne je prirode. Može biti da je Hegezip podatke dobio od stroge sekte židovskih kršćana, takozvanih Ebionita, koji su bili prilično neskloni Pavlu i koji su smatrali da je Jakov pravi nasljednik Isusova učenja. Prema tome, budući da se svi naši izvori slažu da je Jakov bio pobožan i odan židovski kršćanin, revan u čuvanju dobrih odnosa sa židovstvom, slika legalističkog, protupavlovskog Jakova mora se odbaciti kao tendenciozna karikatura.⁶

Jakov sebe naziva dvostrukim *slugom*. To je naziv poniznosti. Iako je Isusov polubrat, odlučuje naglasiti duhovni, a ne fizički odnos. Ovdje se koristi grčka riječ za slugu *doulos*, koja u grčkoj književnosti nosi vrlo negativne konotacije. Međutim, Jakov nije razmišljao u okvirima grčkoga koncepta, nego u okvirima starozavjetnoga, mnogo časnijega koncepta. Na primjer, u Septuaginti se ta ista riječ koristi za Mojsija i druge Božje glasnike, poput proroka, koji su imali duhovni autoritet. Jakov tu riječ koristi u smislu židovske upotrebe koja mu je dala duhovni autoritet kao Božjemu glasniku. Ta riječ također ima značenje roba. Rob je prema Mojsijevom zakoniku bio rob koji je stalnim robom postao dobrovoljno, a ne zato što je bio na to prisiljen. Jakov je bio takav rob dvama gospodarima. Kao prvo,

⁶ Moo, str. 20-21.

Bogu, što znači *Ocu*, i drugo, *Gospodinu Isusu Kristu*, što znači Božjem Sinu. To je puno ime Sina. *Gospodin* naglašava njegovo božanstvo, fokusirajući se na njegovu osobu. *Isus* naglašava njegovo ljudsko ime, koje znači “spas”, fokusirajući se na njegova djela. Krist je grčki ekvivalent Mesije, Pomazanika, naziv koji naglašava da je on ispunjenje svih mesijanskih obećanja i koji se usredotočuje na njegovu službu. Ime mu se spominje još samo jednom u ovoj poslanici (2:1).

B. Primatelji

Jakov navodi da piše *dvanaesterim plemenima, rasijanim među poganima*. Izraz *rasijani*, koji se u grčkom tekstu nalazi s određenim članom, u to je vrijeme, kao i danas, bio tehnički židovski izraz za Židove koji žive izvan obećane Zemlje. Prema tome, on piše Židovima izvan Zemlje, a ne svim Židovima. Tehnički izraz *Rasijani* (raseljništvo) pojavljuje se još samo dva puta u Novom zavjetu: u Ivanu 7:35 i 1. Petrovoj 1:1.

Kao vođa Jeruzalemske crkve, kao sluga i Oca i Sina, Jakov uspostavlja svoje vodstvo i autoritet nad židovskim vjernicima izvan Zemlje. Nadalje, ti židovski vjernici potjecali su iz svih dvanaest plemena Izraela, što pokazuje da su znali svoj plemenski identitet.

Ovo je jedna od mnogih indikacija koja dokazuje da je koncept deset “izgubljenih” plemena samo mit. Poslanica je stoga napisana židovskim vjernicima koji su se sastojali od članova svih dvanaest plemena izvan zemlje.

Bili su iz *raseljništva*. To se može odnositi na općenitu rasijanost ili specifično na rasijanost židovskih vjernika nakon kamenovanja Stjepana (Dj 8:1, 4; 11:19-20). U svakom slučaju, ti su vjernici sačinjavali Božji Izrael.

C. Pozdrav

Pozdrav se sastoji od jedne riječi: *Pozdrav*. Korijen te riječi znači “radovati se” ili “biti radostan”. Dok je u grčkom infinitivu, ima imperativno značenje “budite radosni”, “neka vam bude drago”.

Nitko drugi u Novom zavjetu nije koristio taj pozdrav pišući poslanice. Međutim, to je bila vrlo česta riječ u necrkvenoj grčkoj literaturi, te u literaturi Židova koji su govorili grčki. Prema tome, Jakov koristi veoma židovski pozdrav. Oblik te riječi nalazi se na samo još jednom mjestu u Novom zavjetu, u Djelima apostolskim 15:23-29, koja sadrže Jakovljeve proglas. Prema tome, u oba slučaja tu riječ koristi Jakov. Pavao je kasnije skovao duži pozdrav "Milost vam i mir od Boga Oca i Gospodina Isusa Krista" (2. Sol 1:2). Jakov piše na tradicionalni židovski način.

D. Datum

Jakovljeva poslanica morala je biti napisana prije 62. godine poslije Krista, godine kada je Jakov kamenovan. Postoje čvrste naznake da je napisana i prije Jeruzalemskog sabora iz Djela apostolskih 15. Knjiga ne sadrži detaljnije i razvijenije doktrine Novog zavjeta koje nalazimo u Pavlovim poslanicama ili čak u Petrovim poslanicama. Stoga, većina vjeruje da je napisana negdje između 45. i 50. godine poslije Krista. U tom slučaju, Jakovljeva poslanica je prva napisana knjiga Novog zavjeta. Hodges, slažući se s tom tezom, primjećuje židovstvo poslanice te zagovara još raniji datum, već negdje 34. – 35. godine poslije Krista:

Jakov primatelje svoje poslanice naziva *dvanaesterim plemenima* (1:1). Iz tog izraza prirodno zaključujemo da su primatelji Židovi. Ton i sadržaj poslanice slažu se s time. Nedavno je Songer primijetio da je "Jakovljevo židovstvo toliko sveprisutno da se koristi u podržavanju stava da je Jakov, Gospodinov brat, pisac poslanice" (Songer, *RevExp.* 361). ... Ipak, Jakov ne spominje pogane, niti pokazuje svijest o bilo kakvom evangeliziranju tipičnom za Pavlovu misiju. To sugerira da je Jakovljeva poslanica napisana prije pružanja pomoći poganima u Djelima apostolskim. Ako je tradicionalni datum Jakovljeve smrti (62. prije Krista) točan, poslanica nije mogla biti napisana poslije toga. Umjesto toga, odsustvo bilo kakve brige oko problema proizišlih obraćenjem

pogana upućuje na to da je pismo napisano sredinom 30-ih ili kasnih 30-ih... Obraćanje Savla iz Tarza (Pavla) moglo se dogoditi 34. godine poslije Krista, što ostavlja otprilike godinu dana, ili malo više, za događaje iz Djela apostolskih 1-9. U tom je slučaju Jakovljeva poslanica mogla biti napisana već 34. godine poslije Krista... Možemo nadodati da ništa u poslanici ne ide dalje od Djela apostolskih 1-9. Ako se smatra da je Jakovljeva poslanica ranije napisana, dakle prije širenja evanđelja u poganski svijet, onda možemo shvatiti izraz *“dvanaesterim plemenima, rasijanim među poganima”* u skladu s tim. Riječi *rasijani među poganima* prijevod su grčkih riječi *en te diaspora* (“u dijaspori”)... Međutim, zapazite da je rasijavanje židovskih kršćana (nakon prvog progona, Dj 8:1) stvarno proizvelo jednu vrstu kršćanske dijaspore (raseljništva). Iz svoje prvotne ujedinjene zajednice u Jeruzalemu (usp. Dj 4:32-35), kršćani su se rasuli po cijeloj Judeji i Samariji. Zapravo, u Dj 8:1, riječ “raspršise” prevodi se kao *diesparesan*, što potječe iz istoga korijena kao i *diaspora*. Ako je Jakovljeva poslanica napisana upravo toj raspršenoj publici nedugo nakon što su proživjeli to strašno iskustvo (progon), piščev pastoralni naglasak na duhovnim vrijednostima iskušenja sasvim je prigodan. Moguće je da je pismo napisano čak prije evangelizacije Samarije. No, budući da su Samaritanci bili plemenski povezani sa Židovima, rani kršćani su ih mogli smatrati povratnicima u duhovnu zajednicu *dvanaest plemena* koji su sačinjavali pravi Izrael toga doba (usp. Rim 2:28-29). Poblje proučavanje ranijih poglavlja Djela apostolskih pokazuje da kršćani Crkvu još uvijek nisu smatrali entitetom odvojenim od Izraela po svrsi i karakteru. Prosvjetljenje će doći kasnije preko Pavla i po ostalim *svetim apostolima i prorocima* ranije Crkve (Ef 3:5)... U zaključku, stoga, predlažemo da je Jakovljeva poslanica bila pastoralno pismo napisano rasijanim židovskim vjernicima Palestine, vjerojatno u vrijeme *prije* Pavlove početne misije u poganski svijet, odnosno u Arabiju (Gal 1:17). To bi sugeriralo raniji datum, oko 34. ili 35. godine poslije Krista. Po ovom pogledu, Jakovljeva poslanica je najraniji dokument Novog zavjeta koji

posjedujemo. (Poslanica Galaćanima, sljedeća napisana knjiga, može se datirati u 49. godinu poslije Krista).⁷

E. Svrha

Glavna svrha ove knjige jest osnaživanje vjere židovskih vjernika suočenih s progonstvom. Židovske vjernike progonila je bogata židovska klasa koja ih je varala i ugnjetavala. Iako joj je to glavna svrha, sadrži još jednu, sekundarnu svrhu.

Također je napisana s osjećajem žurnosti; osjećajem nadolazeće osude; upozorenjem na osudu koja će uskoro doći. To je ista ona osuda iz 70. godine poslije Krista o kojoj se govorilo u pismu Hebrejima. Glavna briga na Jakovljevu srcu vidi se u 1:22: *Budite vršitelji riječi, a ne samo slušatelji*, odnosno kako “vršiti” Riječ, a ne samo “slušati” ju. Jakovljeva pozornost nije usmjerena na kredo, nego na ponašanje; ne na vjeru, nego na postupanje; ne na doktrinu, već na djela. Najviše ga zanima stvaran život.

F. Propovijed na gori

Postoje brojne sličnosti između onoga što Jakov piše i onoga što je Isus rekao u Propovijedi na gori. Postoji barem jedanaest takvih sličnosti:

Jakovljeva 1:2	Evandjelje po Mateju 5:10–12
Jakovljeva 1:4	Evandjelje po Mateju 5:48
Jakovljeva 1:5	Evandjelje po Mateju 7:7
Jakovljeva 1:22	Evandjelje po Mateju 7:24, 26
Jakovljeva 2:14	Evandjelje po Mateju 7:21–23
Jakovljeva 3:12	Evandjelje po Mateju 7:16–20
Jakovljeva 3:17–18	Evandjelje po Mateju 5:9
Jakovljeva 4:4	Evandjelje po Mateju 6:24
Jakovljeva 4:11–12	Evandjelje po Mateju 7:1
Jakovljeva 5:10	Evandjelje po Mateju 5:12
Jakovljeva 5:12	Evandjelje po Mateju 5:34–37

⁷ Hodges, Zane C., *The Epistle of James: Proven Character Through Testing* (Irving, Texas: Grace Evangelical Society, 1997.), str. 10.

Iako nisu tako očite, ostale moguće sličnosti uključuju:

Jakovljeva 1:9	Evandjelje po Mateju 5:3
Jakovljeva 1:12	Evandjelje po Mateju 7:14
Jakovljeva 1:20	Evandjelje po Mateju 5:22
Jakovljeva 2:5	Evandjelje po Mateju 5:3; 6:14–15
Jakovljeva 3:6	Evandjelje po Mateju 5:22
Jakovljeva 4:10	Evandjelje po Mateju 5:3–5
Jakovljeva 5:2–3	Evandjelje po Mateju 6:19–20
Jakovljeva 5:11	Evandjelje po Mateju 5:10

G. Ključni izraz podjele

Ključni izraz koji Jakov upotrebljava je riječ *braćo*. Osam puta koristi izraz *braćo moja*: 1:2, 19; 2:1, 14; 3:1, 10; 5:12, 19. Još tri puta koristi izraz *ljubljeni braćo moja*: 1:16, 19; 2:5.

H. Osobine knjige

Ova knjiga ima pet osobina. Prvo, smatra se najstarijom knjigom u Novom zavjetu. Možda iz tog razloga nema dobro razvijenu novozavjetnu teologiju kao što je to slučaj u Pavlovim spisima. Drugo, uglavnom naglašava praktičnu teologiju, odnosno kako živjeti iz dana u dan.

Treće, po svemu sudeći to je najautoritativnija knjiga Novog zavjeta. Iako sadrži samo 108 stihova, od toga su čak 54 imperativi.

Četvrto, osim referenci na Isusa kao *slavnoga Gospodina Isusa Krista* (2:1), ne sadrži daljnji razvoj kristologije (Isusove osobe i djela). Peto, ova knjiga otkriva narav mesijanskoga židovskog pokreta u početnim fazama knjige Djela apostolskih prije objave koju je Bog dao Pavlu.

I. Tema

Tema se nalazi u stihu 1:3: *kušanje vaše vjere*. Vjera je nešto što će Bog stavljati na kušnju. Razvijajući tu temu, Jakov ističe

šest osnovnih ispita⁸ u kušanju vaše vjere. Prvo, vjera će biti ispitana po svome odgovoru na riječ Božju (1:19-27). Drugo, vjera će biti ispitana prema tome kako se odnosi na društvene razlike (2:1-13). Treće, vjera će biti ispitana po djelima (2:14-26). Četvrto, vjera će biti ispitana po razvijanju suzdržanosti (3:1-18). Peto, vjera će biti ispitana u odnosu na svijet i svjetovnost (4:1-5:12). Šesto, vjera će biti ispitana po tome pribjegava li molitvi u svim situacijama (5:13-18). Potom se poslanica zaključuje u 5:19-20 pozivom da se pomaže u obnavljanju onih koji su pali na jednom ili više tih testova.

⁸ Ove predlaže D. Edmond Hiebert, *The Epistle of James*. U njegovu komentaru nalazi se ukupno devet ispita. Neke od njih sam povezao i dobio ukupno šest.